



**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI



**“BOSHLANG‘ICH TA’LIMNI RIVOJLANTIRISHNING GLOBAL MASALALARI:
MUAMMO, TADQIQOT” MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI TO‘PLAMI**
2023-yil 23-noyabr, Navoiy

**COLLECTION OF MATERIALS THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE ON THE THEME “GLOBAL ISSUES OF PRIMARY EDUCATION
DEVELOPMENT: PROBLEM, RESEARCH”**
November 23, 2023, Navoi

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ «ГЛОБАЛЬНЫЕ ЗАДАЧИ РАЗВИТИЯ
НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ, ИССЛЕДОВАНИЯ»**
23 ноября 2023 года, Навои



**Navoiy shahri,
23.11.2023**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“BOSHLANG‘ICH TA’LIMNI RIVOJLANTIRISHNING GLOBAL
MASALALARI: MUAMMO, TADQIQOT” MAVZUSIDAGI XALQARO
ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI TO‘PLAMI**
2023-yil 23-noyabr, Navoiy

I qism

**COLLECTION OF MATERIALS THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC –
PRACTICAL CONFERENCE ON THE THEME
“GLOBAL ISSUES OF PRIMARY EDUCATION DEVELOPMENT:
PROBLEM, RESEARCH”**
November 23, 2023, Navoi

Part I

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ
«ГЛОБАЛЬНЫЕ ЗАДАЧИ РАЗВИТИЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ:
ПРОБЛЕМЫ, ИССЛЕДОВАНИЯ»**
23 ноября 2023 г. Навои

Tom I



**Navoiy shahri,
23.11.2023**

TARBIYA, INSONNING TABIATGA HURMAT VA MUHABBAT BILAN MUNOSABAT QILISHINI TA'MINLAYDI

Musurmonova Maludaxon

Chirchiq davlat pedagogika universiteti "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrası
o'qituvchisi. Chirchiq, O'zbekiston

Abduġafurova Sarvinoz Farhod qizi, Zamirova Marhabo Tohir qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika universiteti Boshlang'ich ta'lim fakulteti talabalari. Chirchiq, O'zbekiston

Annotatsiya: Maqolada Tarbiya, insonning tabiatga hurmat va muhabbat bilan munosabat qilishini ta'minlaydi mavzusida fikr yuritilgan

Kalit so'zlar: Tarbiya, Anton Chexov fikrlari, hurmat, madaniyat

ОБРАЗОВАНИЕ ОБЕСПЕЧИВАЕТ УВАЖЕНИЕ И ЛЮБОВЬ ОТНОШЕНИЯ ЧЕЛОВЕКА К ПРИРОДЕ.

Аннотация: В статье рассматривается тема воспитания, благодаря которому человек относится к природе с уважением и любовью.

Ключевые слова: Образование, мысли Антона Чехова, уважение, культура.

EDUCATION ENSURES HUMAN RELATIONSHIP TO NATURE WITH RESPECT AND LOVE.

Annotation: The article discusses the topic of education, which ensures that a person treats nature with respect and love.

Key words: Education, Anton Chekhov's thoughts, respect, culture.

Tarbiya o'zi nima? Tarbiya, insonning o'zini rivojlantirish, ma'naviy va jismoniy qobiliyatlarini oshirish, xalqaro qoidalarni o'rganish va o'ziga yaxshi inson bo'lish yo'llarini o'rgatish jarayonidir. Tarbiya, oila, maktab, universitet va jamiyat tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladi. Bu jarayonda insonning o'zini taraqqiyotga yo'naltirish, adolatli, mehnatkor va samarali bo'lishi kutiladi. Tarbiya, insonning shaxsiy va jamiyatga foydali bo'lishini ta'minlaydi. Tarbiya, insonning o'zini rivojlantirish va qobiliyatlarini oshirishning asosiy jarayonidir. Bu jarayon oila, maktab, universitet va jamiyat tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladi. Tarbiya, insonning ma'naviy va jismoniy taraqqiyotiga yordam beradi va uning o'ziga yaxshi inson bo'lish yo'llarini o'rgatadi. Oila tarbiyasi, insonning birinchi va eng muhim tarbiya olish joyidir. Oilada o'quvchiga sevgi, ehtiros, adolat, mehnat va boshqalar bilan hamkorlik qilishni o'rgatish mavjud. O'quvchilar oilalarida o'zlarining qadriyatlarini o'rganish, o'zaro munosabatlarni o'rganish va jamiyatga foydali bo'lishni o'rgatish uchun ko'maklashadi. Maktab tarbiyasi, insonning asosiy ta'lim olish joyidir. Bu jarayonda o'quvchilarga fanlar, ilm-fanlarni o'rganish, jismoniy madaniyatni rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va jamiyatda foydali a'zolarga aylanishni o'rgatish maqsadga muvofiq amalga oshiriladi. Universitet tarbiyasi, o'quvchilarga oliy ta'lim va ilmiy tadqiqotlar asosida tayyorlanish imkoniyatini beradi. Bu jarayonda o'quvchilar o'z mutaxassislik sohasida malakasini oshiradi va jamiyatda foydali bo'lish uchun zarur bilimlarni o'rgatishga intiladi. Jamiyat tashkilotlari ham insonning tarbiyasiga katta ahamiyat bergan. Bu tashkilotlar insonlarga adolat, huquq va jamiyatda samarali a'zo bo'lishni o'rgatishga yordam beradi. Jamiyat tashkilotlari insonlarga qoidalar va etikaga rioya qilishni o'rgatadi va ularga jamiyatda foydali bo'lish uchun zarur bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlaydi. Tarbiya, insonning shaxsiy va jamiyatga foydali bo'lishini ta'minlaydi. Bu jarayonda insonning o'zini rivojlantirishi, adolatli, mehnatkor va samarali bo'lishi kutiladi. Tarbiya, insonlarni ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli bo'lish uchun tayyorlaydi va ularga o'zlarining potensialini aniqlash va rivojlantirish imkoniyatini beradi. Tarbiya, insonning tabiatga hurmat va muhabbat bilan munosabat qilishini ta'minlaydi. Bu tarbiya, insonning o'zini rivojlantirish va yaxshi odam bo'lish yo'lini o'rganishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarbiya, insonning qadriyatlarini, xarakterini va erkinlikni rivojlantirishga yordam beradi. Bu esa, insonning o'ziga va boshqalarga foyda keltirishiga imkon beradi. Tarbiya, insonning jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarurdir. Uning asosiy vazifasi, insonlarni ijtimoiy qoidalarga rioya qilish va bir-birlariga hurmat va muhabbat bilan munosabat qilishni o'rgatishdir. Tarbiya, insonlarda adolat, insaf, mehribonlik va boshqalariga qarshi hurmatni shakllantiradi. Bu esa, insonlarning o'zaro aloqalarini kuchaytiradi va jamiyatdagi barqarorlik va tinchlikni ta'minlaydi. Bu jarayon insonning o'zini va dunyoni tushunish, o'z xarakterini shakllantirish, mehnat va samarali ishlash bilan bog'liq qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayon oila, maktab, universitet va jamoat tomonidan amalga oshiriladi. Tarbiya insonning adabiyotlarga, qoida-qonunlarga rioya qilishga, ijtimoiy qarashlarga va o'z-o'zini belgilashga o'rgatiladi. Bu oilada bolalar tarbiyalanishi bilan boshlanadi va ularni etik qoidalarga rioya qilishni, insonparvarlikni o'rganishini ta'minlaydi. Maktab va universitetlar esa akademik bilimlarni o'rganish, ijtimoiy hamkorlik qilish, xarakter rivojlanishi va kasb-hunar bilimlarini o'rganishga yordam beradi. Ushbu muassasalar o'quvchilarning ilmiy bilimlarini rivojlantiradi va ularni kasb-hunar bilan bog'liq sohalarida muvaffaqiyatga yo'naltiradi. Tarbiya, adabiyotlar, darsliklar, o'quv usullari va o'zaro aloqalar orqali beriladi. Ushbu usul va vositalar insonning fikrlash, tahlil qilish, yozish, o'qish va boshqa bilimlarini rivojlantirishga yordam beradi. Tarbiya insonning etik qoidalarga rioya qilishini, insonparvarlikni o'rganishini, ijtimoiy qarashlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Bu jarayon insonlarning o'zaro aloqalarini rivojlantiradi, muhim qadriyat va erkinliklarni o'rgatadi va insonning ijtimoiy hayotda samarali ishlashini ta'minlaydi. Jumladan, tarbiya bizga dunyoni tushunish, bilimlarni o'rganish, xarakterimizni shakllantirish va samarali ishlash qobiliyatlarini beradi. Bu jarayon oila, maktab, universitet va jamoat tomonidan amalga oshiriladi. Tarbiya insonning huquq va erkinliklari bilan tanishib, ularni muhofaza qilishni o'rgatadi. Tarbiya, dostlik bilan ham juda yaqin bog'liqdir. Dostlarimiz bizga o'zimizni tushunishda yordam

beradi va xato qilishimizni ko'rsatadi. Ular bizning yaxshi tomonlarimizni oshirishga yordam beradi va bizni o'zimizga ishonch hosil qilishda qo'llab-quvvatlaydi. Dostlarimiz bilan o'zaro muhabbat va etibor ta'minlash orqali, biz o'zimizni rivojlantirish va shaxsiy rivojlanishimiz uchun zarur bo'lgan muhim qadriyatlarimizni oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Dostlik, insonning shaxsiy rivojlanishining katta asosidir. Uning yordamida biz o'zimizni tushunish, xato va kamchiliklarimizni tushunish va ular ustidan o'tish imkoniyatiga ega bo'ladi. Dostlik, hayotimizda katta ahamiyatga ega bo'ladi, chunki bu bizning ruhiy va jismoniy tinchlik va barqarorlikka erishishimizga yordam beradi. Jamiyatda dostlik va tarbiya bir-birini qo'llab-quvvatlaydigan muhim qadriyatlar hisoblanadi. Bu ikki qadriyat orqali biz insonlar sifatida rivojlanishimizni davom ettirish, o'zimizni tushunish va jamiyatning barqarorligi uchun foyda keltirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ular insonni hurmat qiladi, shu sababli hamisha iltifotli, muloyim, xushmuomala, murosali... bo'ladi. Ular bolg'acha yoki yo'qolgan o'chirg'ich sababli janjal ko'tarmaydi; birov bilan yashab, keyin buni ta'na qilmaydi, ketayotib: "Siz bilan yashab bo'lmaydi!" demaydi. Ular shovqin, sovuq, ko'p qovurib yuborilgan go'sht, ovqatning tuzi o'tkirligi yoki uyida mehmonlar borligi tufayli g'azabga inmaydi...• Ular faqatgina kambag'allar yoki qarovsiz mushuklarga achinmaydi. Ular oddiy ko'z bilan ko'rib bo'lmaydigan narsalar uchun ham qayg'uradi

- Ular birovning mulkini hurmat qiladi, shu bois qarzlarini qaytaradi.
 - Ularning yuragi toza, yolg'on gapirishdan qattiq qo'rquvchilar. Hazillashib ham yolg'on gapirishmaydi. Yolg'on tinglovchiga haqorat bo'lib tushadi va uning nazarida so'zlovchini qadrsizlantiradi. Ular o'zini ko'z-ko'z qilmaydi, ko'chada ham o'zini yaxshi tutadi, birodarlarining ko'ziga kul sochmaydi. Ular vaysaqi bo'lmaydi, so'ralmagan paytda hamma narsani ochiq-oydin gapiravermaydi... Begona quloqlar hurmati uchun ko'pincha sukut saqlaydilar.
 - Boshqalarning rahmini keltirish yoki yordam olish uchun o'zlarini yerga urmaydilar. O'zining ko'ngilxushligi uchun birovlarining tuyg'ularini o'yin qilmaydilar. Hech qachon "Meni tushunishmayapti!" demaydilar.
- Ular mayda-chuyda narsalarga berilmaydi. Mashhurlar bilan tanishish, salonda duch kelgan odamni hayratlantirish, qovoqhonalarda dong taratish bilan mashg'ul bo'lmaydilar.
- Iste'dodlari bo'lsa, uni hurmatlaydilar. Uni deb huzur-halovat, aysh-ishrat, ichkilik va maishatlardan voz kechadilar.
- Ular o'zlarini madaniy tarbiyalab boradi. Kiyimini alishtirmay uxlamaydi, uylarini taxtakanaga to'ldirmaydi, yoqimsiz havodan nafas olmaydi, isqirt polda yurmaydi, kerasinkadan ovqatlanmaydi. Va hokazo. Xullas tarbiyalanganlar shunday bo'ladi... Tarbiyalanish va o'zing kirgan muhit darajasidan tubanda qolib ketmaslik uchun faqatgina Pikvikni o'qish va "Faust"dan parcha yodlab olish kifoya qilmaydi. Yoki izvosha o'tirib Yakimankaga yo'l olish, bir haftadan so'ng u yerdan ham bartaraf bo'lish yetarli emas. Bu tarbiya, insonning o'zini tushunish, qadriyatlarini oshirish va jamiyat bilan ijobiy munosabatda bo'lishni o'rgatadi. Tarbiya, insonning o'zini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan bilim va malakalarini oshiradi. Bu esa, insonning o'zini o'zlashtirish, o'z qadriyatlarini bilish va jamiyatga foyda keltirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Tarbiya, insonlarda adolat, insaf, hurmat va muhabbatni shakllantiradi. Bu esa, insonlarning bir-birlari bilan ijobiy munosabatda bo'lishini ta'minlaydi va jamiyatdagi barqarorlik va tinchlikni saqlaydi. Tarbiya, insonlarni yaxshi odam bo'lishga yo'naltiradi va ularning xarakterini, erkinlikni va muhim qadriyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Tarbiya, insonlarni ijtimoiy qoidalarga rioya qilishni o'rgatadi. Bu esa, insonlarning jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarurdir. Tarbiya, insonlarni jamiyatga foyda keltirishga yordam beradi va ularning o'zlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Shunday qilib, tarbiya insonning ruh va jismoniy rivojlanishini ta'minlaydigan bir nurdur. Bu tarbiya, insonlarni yaxshi odam bo'lishga yo'naltiradi va ularning o'zlarini tushunish va qadriyatlarini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Tarbiya, insonlarni jamiyatga foyda keltirishga yordam beradi va jamiyatdagi barqarorlik va tinchlikni saqlaydi. Shunday qilib, tarbiya insonning shaxsiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarbiya, insonlarni ijtimoiy qoidalarga rioya qilishni o'rgatadi va ularni jamiyatga foyda keltirishga yordam beradi. Shunday qilib, tarbiya insonning shaxsiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarbiya, odamlarni adolatli, mehribon va mas'uliyatli shaxslarga aylantiradi. Bu esa jamiyatning o'zida barqarorlik va tinchlikni ta'minlaydi. Tarbiya, insonlarni ijtimoiy qoidalarga rioya qilishni o'rgatadi va ularni jamiyatga foyda keltirishga yordam beradi. Shunday qilib, tarbiya insonning shaxsiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarbiya, odamlarni adolatli, mehribon va mas'uliyatli shaxslarga aylantiradi.

Foydalanilgan manbalar:

1. <https://sinaps.uz/maqola/12767/>
2. Usmonova Q.S . Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tankidiy fikrlashni shakllantirishda pedagogic-psixologik integratsiya va uzluksizlik. М УАЛЛИМ ХЕМ УЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИ . 2023/3 .370-375-b <https://lib.cspi.uz/index.php?newsid=7951>
3. Usmonova Q.S. Boshlang'ich ta'limda Filandiya ta'lim tizimini imkonoyatlari . Международный научный журнал № 4 (100), часть 2 «Научный импульс» Ноябрь, 2022./4. 899-903-b
4. Usmonova Q.S Development of Steam International Assessment Program in Primary Education. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF LITERATURE, PHILOSOPHY AND CULTURE. 30th Apr 2023. 242-244 s

SIFATLI TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA TARBIYANING O'RNI M.A.Sayitova-Samarqand-Filandiya instituti 1-kurs magistri.Samarqand,O'zbekiston.....	222
TARBIYA, INSONNING TABIATGA HURMAT VA MUHABBAT BILAN MUNOSABAT QILISHINI TA'MINLAYDI Musurmonova Maludaxon- Chirchiq davlat pedagogika universiteti "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrası o'qituvchisi. Chirchiq, O'zbekiston. Abduqafurova Sarvinoz Farhod qizi, Zamirova Marhabo Tohir qizi- Chirchiq Davlat Pedagogika universiteti Boshlang'ich ta'lim fakulteti talabalari. Chirchiq,O'zbekiston.....	225
РАЗВИТИЕ ПРОСТРАНСТВЕННОГО ВОООБРАЖЕНИЯ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ Рустамова Севара- Студентка направления Начального обучения НавГПИ, Узбекистан Утемисова Айгуль- Студентка направления Начального обучения НавГПИ, Узбекистан Научный руководитель Нажимова А.И- старший преподаватель кафедры начального образования НавГПИ, Узбекистан.....	227
ФОРМИРОВАНИЕ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНИКА КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ Жангельдина Диана-Студент 2 курса факультета ДНО НГПИ. Узбекистан Хусанова Сарвиноз- Студент 4 курса факультета ДНО, Узбекистан Маратова Ф.А.- Преподаватель кафедры Начальное образование, НавГПИ, Узбекистан	230
MATEMATIKA DARSLARIDA MUSTAQIL ISHLARNI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI Alimov Alisher Yarashevich- Navoiy davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim kafedrası katta o'qituvchisi, Navoiy, O'zbekiston.	231
UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABDA TO'GARAK JARAYONIDA VOLEYBOLCHI O'QUVCHILARNI UMUMIY JISMONIY VA MAXSUSTAYYORGARLIGINI O'RGANISH NISBATI Suyarov Xurshid Baxriddinovich- NavDPI Jismoniy madaniyat fakulteti Katta o'qituvchisi, O'zbekiston	233
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING OG'ZAKI NUTQINI O'STIRISHDA DIDAKTIK O'YINLARNING AHAMIYATI B.H.Badalova-Navoiy viloyati Karmana tumani 12-maktab Boshlang'ich sinf o'qituvchisi.Navoiy, O'zbekiston.....	235
O'ZBEK TILIDAGI ISMLARNING LINGVOMADANIYLIGI VA ULARNING O'ZIGA XOSLIGI Jumayeva Dilnoza Baxshulloyevna- Navoiy davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchisi.Navoiy, O'zbekiston.....	237
BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA TO'RT BLOKLI MODEL (TANQIDIY FIKRLASH, IJODKORLIK, MULOQOT VA HAMKORLIK) NING TATBIG'I Mirzoyeva Maftuna Husnitdinovna- Navoiy davlat pedagogika instituti 1-kurs magistranti. Navoiy, O'zbekiston. Ilmiy rahbar: f.f.f.d.(PhD) Ravshanova R.X.	240
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI TANQIDIY FIKRLASHGA O'RGATISH ORQALI LUG'AT BOYLIGINI OSHIRISH Husenova Muhtaram Husniddin qizi- Navoiy davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi.Navoiy, O'zbekiston.	241
BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI XUSUSIDA Yuldasheva Umida Naribdjanovna-Toshkent viloyati, Yangiyo'l shahar 9-umumiy o'rta ta'lim maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi.Toshkent,O'zbekiston. umidayuldasheva57@gmail.com	243
MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA SAYIDO NASAFIYNING KASB-HUNAR EGALARI TAVSIFI A.S.Sayitov- Navoiy davlat pedagogika instituti, O'zbekiston	245
ТАЪЛИМ СОҲАСИДА КОРРУПЦИЯГА БАРҲАМ БЕРИШ - УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ПОЙДЕВОРИНИНГ ГАРОВИДИР. Латилов Сардор Шавкатович- НДПИ "Ижтимоий фанлар" кафедраси мустақил татқиқотчиси.....	247
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ Фефелова Г.Р. - Кафедра русского языка и литературы, НавГПИ Узбекистон	249